

Βαλκάνια: ζώνες σταθερότητας και περιοχές προβλημάτων

Η ελληνική προοπτική

Δημήτρης Κ. Κατσούδας

Η παρουσίαση των ελληνικών θέσεων όσον αφορά στη σημερινή κατάσταση και στις πιθανές μελλοντικές εξελίξεις στη νοτιοανατολική Ευρώπη, μία από τις πιο σημαντικές γεωστρατηγικές περιοχές της υψηλίου, αποτελεί για μένα τόσο χαρά όσο και πρόκληση. Βασίζεται σε έναν απλό συλλογισμό: στα Βαλκάνια είχαμε επιτυχίες. Αλλά τώρα χρειαζόμαστε έναν νέο συνδυασμό μεθοδεύσεων για την αντιμετώπιση των εναπομεινάντων προβλημάτων της περιοχής.

Σήμερα έχει σχηματιστεί ένα εντυπωσιακό «τόξο σταθερότητας» και αυξανόμενης ευημερίας. Ωστόσο, παραμένουν σοβαρά και ανησυχητικά προβλήματα, κυρίως στα δυτικά Βαλκάνια. Πρέπει, λοιπόν, να εστιάσουμε την προσοχή μας στο «διάδρομο αστάθειας», όπως θα τον αποκαλέσω, ο οποίος εκτείνεται από τη Σερβία και τη Βοσνία στο Βορρά, έως το Κόσοβο και την ΠΓΔΜ στο Νότο.

Πιστεύω ότι έχουμε έναν κοινό σκοπό: την αντιμετώπιση των εναπομεινάντων προβλημάτων με στόχο τη σταθεροποίηση και την πρόοδο, ξεκινώντας όμως από την αποφυγή της επανάληψης εκρηκτικών καταστάσεων. Η ανησυχία μας δεν πρέπει να επισκιάσει την αποφασιστικότητά μας. Η Ελλάδα πιστεύει ότι οι παλιές επιτυχίες μπορούν να μας διδάξουν πολλά. Δεν αποτελεί σύμπτωση το γεγονός ότι σήμερα στα Βαλκάνια υπάρχει ένα «τόξο σταθερότητας». Ωστόσο, τα προβλήματα τα οποία πρέπει να αντιμετωπίσουμε είναι πολλαπλών διαστάσεων και δεν πρέπει να υποτιμούμε τις ιδιαιτερότητες κάθε χώρας των δυτικών Βαλκανίων. Η μέθοδός μας πρέπει να είναι σαφής: οι επιτυχίες πρέπει να επαναληφθούν. Όπου χρειάζεται δε να καινοτομούμε.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό, η ελληνική κυβέρνηση παρουσίασε στην Ε.Ε. μια σημαντική πρωτοβουλία πέντε ση-

μείων, αναφορικά με τα προβλήματα των δυτικών Βαλκανίων. Θα αναλύσω την πρόταση αυτή στη συνέχεια.

Όλοι θα επωφεληθούν από μια πιθανή λύση των προβλημάτων της νοτιοανατολικής Ευρώπης: η ίδια η περιοχή των Βαλκανίων, η Ευρώπη, οι Η.Π.Α. και η διεθνής κοινότητα γενικότερα.

Η νοτιοανατολική Ευρώπη αποτελεί τον πυρήνα μιας περιοχής μέγιστης γεωστρατηγικής και οικονομικής σημασίας. Οι λαοί της έχουν υποφέρει πολύ. Δεν πρέπει να αφεθούν να υποφέρουν κι άλλο.

Εννέα χρόνια μετά την επιβολή της ειρήνης στο Κόσοβο και δώδεκα μετά την υπογραφή της Συμφωνίας του Dayton, υπάρχουν ακόμα, όπως ανέφερα, πολλά περιθώρια προόδου στη νοτιοανατολική Ευρώπη. Ωστόσο, χάρη στην πολιτική υποστήριξη και την οικονομική βοήθεια της Ε.Ε., της διεθνούς κοινότητας, αλλά και της Ελλάδας, η περιοχή είναι σχετικά ήρεμη και ήδη χαίρει, κατά τμήματα, μεγαλύτερης ή μικρότερης ευημερίας.

Δύο βασικές ζώνες έχουν σχηματιστεί: μία νέα «ζώνη σταθερότητας» που περιλαμβάνει τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία ανατολικά και βορειοανατολικά και την Κροατία με τη Σλοβενία βορειοδυτικά. Η Αλβανία και το Μαυροβούνιο διαγράφουν οικονομική πρόοδο μέσα στο πλαίσιο ενός κλίματος γενικότερης πολιτικής και κοινωνικής σταθεροποίησης. Γι' αυ-

τόν το λόγο, η ευρωπαϊκή τους πορεία πρέπει να ενθαρρύνεται. Από την άλλη μεριά, όπως έχω ήδη αναφέρει, υπάρχει μία ευρύτερη προβληματική περιοχή που εκτείνεται από το Κοσσυφοπέδιο και την ΠΓΔΜ στο Νότο, έως τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και τη Σερβία στο Βορρά. Τα προβλήματα της περιοχής αυτής δεν είναι απλώς σοβαρά, είναι επικίνδυνα για την ευρύτερη σταθερότητα.

Ας ρίξουμε τώρα μια γρήγορη ματιά σε αυτό που αποκαλώ «τόξο σταθερότητας», το οποίο έχει σχηματιστεί τα τελευταία χρόνια.

Η Σλοβενία, η Βουλγαρία και η Ρουμανία είναι τακτικά μέλη τόσο του ΝΑΤΟ όσο και της Ε.Ε. Χαίρουν κοινωνικής και πολιτικής σταθερότητας και έχουν καταγράψει σημαντική οικονομική πρόοδο. Η Σλοβενία, οικονομικά πιο προηγμένη και με υψηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ, έχει την Προεδρία της Ε.Ε. για το πρώτο εξάμηνο του 2008.

Η Κροατία, με εξίσου σημαντική οικονομική, κοινωνική και πολιτική πρόοδο, θεωρείται υποδειγματική υποψήφια χώρα τόσο για την Ε.Ε. όσο και για το ΝΑΤΟ. Ήδη, διαπραγματεύεται δεκαεφτά κεφάλαια για την ένταξη της στην Ε.Ε., ενώ η Τουρκία μόλις πέντε.

Η Κροατία αναμένεται να γίνει σύντομα μέλος πρώτα του ΝΑΤΟ και έπειτα της Ε.Ε. Η Έκθεση Προόδου της χώρας αναφορικά με την ένταξη της στην Ατλαντική Συμμαχία δεν παρουσιάζει κανένα πρόβλημα. Επιπλέον, η Κροατία εκλέχτηκε και έκτα-

επίμονα την ανεξαρτησία τους, γεγονός που έβρισκε κάθετα αντίθετους τους Σέρβους. Οι περισσότερες δυτικές χώρες ίσως είναι έτοιμες να αποδεχτούν την ανεξαρτησία του Κοσσυφοπέδιου. Η Ρωσία, σίγουρα, δεν είναι σύμφωνη με μια παρόμοια εξέλιξη. Ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Ισπανία, η Σλοβακία, η Ρουμανία και η Ελλάδα, εκφράζουν επιφυλάξεις φοβούμενες έμμεσες συνέπειες. Η Κύπρος, πιο άμεσα ενδιαφερόμενη από κάθε άλλη χώρα, καθώς το 37% των εδαφών της βρίσκεται

πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα, στις 22 Δεκεμβρίου 2007, τριμερής συνάντηση των υπουργών Εξωτερικών της Βουλγαρίας, της Ελλάδας και της Ρουμανίας. Και οι τρεις είναι βαλκανικές χώρες και ενεργά μέλη της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ. Στο κοινό ανακοινωθέν οι τρεις Υπουργοί τόνισαν ότι το Βελιγράδι και η Πρίστινα πρέπει να αποφύγουν οποιαδήποτε μονομερή πράξη ή δήλωση που θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο τη σταθερότητα της επαρχίας, αλλά και ολόκληρης της περιοχής.

Οι Υπουργοί προέβλεψαν επίσης την ετοιμότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ενδυναμώσει το ρόλο της στο Κοσσυφοπέδιο. Μέσα στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας, ευρωπαϊκές δυνάμεις αναμένεται να αναπτυχθούν στην περιοχή. Ωστόσο, το πρόβλημα σχετικά με την επικαιροποίηση του ψηφίσματος 1244 παραμένει.

Αναφορικά με τη μονομερή δήλωση ανεξαρτησίας του Κόσοβου, οι τρεις Υπουργοί υπογράμμισαν την ανάγκη εξεύρεσης μιας κοινής περιφερειακής προσέγγισης. Τόνισαν επίσης, όπως πρωτίτερα είχε κάνει και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ότι το Κόσοβο αποτελεί περίπτωση *sui generis* και ότι δεν πρέπει να αποτελέσει προηγούμενο για τη λύση άλλων διενέξεων σε άλλες περιοχές.

Η υπογραφή της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης με την Ε.Ε. το Δεκέμβριο του 2007, έδωσε νέα ώθηση στην ευρωπαϊκή προοπτική της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης.

Όλοι έχουμε επίγνωση της επιτακτικής ανάγκης για εξεύρεση μόνιμων λύσεων στα εναπομείναντα προβλήματα της νοτιοανατολικής Ευρώπης. Οι παλιές επιτυχίες μπορούν να μας δώσουν ελπίδα και δύναμη, για να αντιμετωπίσουμε τις νέες προκλήσεις

υπό τουρκική κατοχή, δήλωσε δημοσίως ότι «δεν πρόκειται να βάλουμε τα χέρια μας να βγάλουμε τα μάτια μας». Η Κύπρος δεν είναι η μόνη χώρα που ανησυχεί. Είναι γνωστό τοις πάσιν ότι τέλεια λύση για το Κόσοβο δεν υπάρχει και ότι οι φόβοι για έμμεσες συνέπειες σε άλλες προβληματικές περιοχές είναι υπαρκτοί.

Ενόψει αυτής της καταστάσεως,

Ωστόσο, ένα σοβαρό ερώτημα παραμένει: μπορεί η άνοδος του σερβικού εθνικισμού σε αυτή τη χώρα, τροφοδοτούμενη από πιθανές εξελίξεις στο Κόσοβο, να προκαλέσει δευτερογενείς, αλλά σοβαρές συνέπειες στις άλλες προβληματικές περιοχές των Βαλκανίων; Είμαστε εξαιρετικά προσεκτικοί όσον αφορά στη χάραξη της ελληνικής πολιτικής προς τη χώρα αυτή. Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη είναι μία χώρα καθοριστική για τη σταθερότητα των Βαλκανίων και η υφιστάμενη ειρηνική κατάσταση δεν πρέπει πάντα να εκλαμβάνεται ως δεδομένη.

Θα αναφερθώ τώρα στο εξίσου σημαντικό ζήτημα της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας. Το πολιτικό κλίμα της χώρας έχει βελτιωθεί και η οικονομία της σημειώνει πρόοδο, αλλά υπάρχουν ακόμα προβλήματα με την εφαρμογή της Συμφωνίας της Οχρίδας. Το αλβανικό κόμμα DUI, που έχει αποκλειστεί από τον κυβερνητικό συνασπισμό, θεωρεί ότι αυτό αποτελεί παραβίαση της Συμφωνίας. Συνεπώς, αμφισβητεί τη νομιμότητα της νέας κυβέρνησης. Για να επιβληθεί η τάξη σε ορισμένες δυτικές περιοχές της χώρας, όπου η παρουσία και η νομιμότητα της κυβέρνησης αμφισβητούνται από τον τοπικό αλβανικό πληθυσμό, πρέπει να βρεθούν συμβιβαστικές λύσεις. Υπάρχουν, επίσης, ερωτήματα σχετικά με το αν ο εκλογικός νόμος συνάδει με το πνεύμα της Συμφωνίας της Οχρίδας.

Επιπλέον, δύο μέλη του Συνταγματικού Δικαστηρίου, που ανήκαν στη

μειοψηφία, παραιτήθηκαν. Η ανεργία έφτασε το 33%, ποσοστό κατώτερο από το πραγματικό, λόγω των θέσεων εργασίας στην παράλληλη οικονομία.

Η Ελλάδα πιστεύει ότι υπάρχει δέσμευση της ΠΓΔΜ να προωθήσει μεταρρυθμίσεις και όντως το έχει ήδη κάνει. Ωστόσο, πολλά πρέπει να γίνουν ακόμα.

Η Ελλάδα είναι φίλος και υποστηρικτής της νέας αυτής δημοκρατίας σε μετάβαση. Όχι μόνο με λόγια, αλλά και με πράξεις. Οι ελληνικές επιχειρήσεις έχουν επενδύσει περισσότερο από 1,5 δις δολάρια, συνεισφέροντας στη δημιουργία 25.000 νέων θέσεων εργασίας. Επιπλέον, 100 εκατ. δολάρια άμεσης ελληνικής ενίσχυσης έχουν δοθεί στη χώρα, τα οποία θα διατεθούν κυρίως για την ανακατασκευή του βασικού αυτοκινητοδρόμου Βορρά-Νότου. Καθημερινά διοχετεύεται πετρέλαιο από το λιμάνι της Θεσσαλονίκης, ενώ οι συνεισφορές του Έλληνα φορολογουμένου επιτρέπουν τη λειτουργία τακτικών δρομολογίων σύγχρονων σιδηροδρομικών συρμών από Θεσσαλονίκη προς Σκόπια. Επιπλέον, στρατιωτικό προσωπικό εκπαιδεύεται στην ελληνική Μακεδονία. Η λίστα είναι μεγάλη και σίγουρα δεν θα επιχειρήσω να την εξαντλήσω.

Ένα σημαντικό και, προς το παρόν, ανυπέρβλητο πρόβλημα παραμένει: το θέμα της ονομασίας. Το όνομα, όμως, δεν είναι παρά η κορυφή του παγόβουνου, ενώ πιο ουσιαστικά θέματα αποσιωπούνται.

Το έδαφος της σημερινής ΠΓΔΜ, όπως και η όλη γεωγραφική περιοχή της Μακεδονίας, αποτελούσε μέρος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας μέχρι τους Βαλκανικούς πολέμους, ενώ από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου αποτελεί μέρος της Γιουγκοσλαβίας. Πριν από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η περιοχή της ΠΓΔΜ απεκαλείτο Βαρντάρσκα, από το ομώνυμο ποτάμι που την διασχίζει. Μετά τον πόλεμο, ο Τίτο της έδωσε το όνομα «Μακεδονία», συντελώντας έτσι στην έναρξη μιας διαδικασίας δημιουργίας εθνικής ταυτότητας.

Περισσότερες από 3.500 ελληνικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στα Βαλκάνια. Οι ελληνικές τράπεζες έχουν σχεδόν 2.500 υποκαταστήματα εκεί, ενώ το σύνολο των ελληνικών επενδύσεων αγγίζει τα 20 εκατ. δολάρια, δίχως να υπολογίζεται το ελληνικό κεφάλαιο που εισρέει από άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου

Τα βασικά στοιχεία αυτής της στρατηγικής είναι απλά. Σκοπός ήταν να μονοπωληθεί το όνομα και η ιστορία της Μακεδονίας και να απομονωθεί ο σλαβομακεδονικός πληθυσμός από τη γειτονική Βουλγαρία. Ακόμα χειρότερα, να δημιουργηθεί μια νέα ταυτότητα και να αμφισβητηθεί η ελληνική

Μακεδονία, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η πρόσβαση του ανατολικού μπλοκ στο Αιγαίο.

Το σχέδιο αναδεικνύει τη χειρότερη μορφή του σταλινισμού. Δυστυχώς, η ελληνική Μακεδονία, αποτελούμενη από το 52% της πρώην οθωμανικής επαρχίας της Μακεδονίας, βρισκόταν στη μέση. Έπρεπε να διαταραχτεί η σταθερότητά της, να αμφισβητηθεί η ελληνικότητά της, να επιτευχθεί ο διαμελισμός της. Η Ελλάδα λόγω του εμφυλίου πολέμου καταστράφηκε και η προσπάθεια του Στάλιν και του Τίτο να προσαρτήσουν την ελληνική Μακεδονία απέτυχε. Ο τότε υπουργός Εξωτερικών των Η.Π.Α., Έντουαρντ Στετίνιους, δήλωσε σθεναρά ότι η Αμερική δεν θα αναγνώριζε ποτέ το σφετερισμό του ονόματος ή του εδάφους της ελληνικής Μακεδονίας, ενώ αργότερα, μέσω του σχεδίου Μάρσαλ, μεγάλα ποσά δόθηκαν στην Ελλάδα για την οικονομική και κοινωνική της ανόρθωση.

Ωστόσο, το καθεστώς του Τίτο συνέχισε την πολιτική σφετερισμού του ονόματος και της ιστορίας οθόκληρης της γεωγραφικής περιοχής της Μακεδονίας, ελληνικής ή βουλγαρικής, υπέρ του νέου γιουγκοσλαβικού μορφώματος. Η Ελλάδα, έπειτα από επίμονες συμβουλές του NATO και των Η.Π.Α., δεν κατήγγειλε επαρκώς αυτή την τακτική, φοβούμενη την παρεμπόδιση της αποξένωσης του Τίτο από τον Στάλιν, που ήταν ο στόχος της Δύσης. Η διαδικασία της απομάκρυνσης του Τίτο από το ανατολικό μπλοκ ξεκίνησε στη διάρκεια του ελ-

Οι μαθητές της γειτονικής χώρας διδάσκονται ότι η ιστορία του έθνους τους χρονολογείται από την εποχή του Φιλίππου του Β΄ και του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Αμφισβητούν, κατ' αυτό τον τρόπο, την ελληνικότητα –και όχι μόνο– της αρχαίας Μακεδονίας. Όσο απίστευτο και αν ακούγεται, αυτές οι θεωρίες διαδίδονται και σήμερα. Βέβαια, έπειτα από έντονη πίεση του ΟΗΕ, το παρόν ανεξάρτητο κράτος δεν διεκδικεί, σε επίσημο επί-

όνομα ολόκληρης της περιοχής της Μακεδονίας. Δεν επιθυμεί να ακολουθήσει τη σοφή συμβουλή φίλων και συμμάχων, συμπεριλαμβανομένων των Η.Π.Α., ότι πρέπει να διαφοροποιήσει το μέρος της Μακεδονίας που της ανήκει από τα άλλα δύο. Άρα, είναι πολύ φυσικό γεγονός το ότι ενέργειες, όπως η μετονομασία του αεροδρομίου των Σκοπίων σε «Μέγας Αλέξανδρος», η ανέγερση ανδριάντων του Φιλίππου και του Αλεξάνδρου, καθώς και η συνεχής προπαγάνδα στα σχολεία, και σχεδόν παντού, συνεχίζουν να υπηρετούν τον ίδιο σκοπό.

Όλα τα παραπάνω αντικατοπτρίζονται στο Ψήφισμα 356 της Βουλής των Αντιπροσώπων των Η.Π.Α., το οποίο υποστηρίχτηκε από το ένα τέταρτο των μελών της. Εκατόν δύο μέλη «εξέφρασαν την άποψη ότι η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας πρέπει να σταματήσει τη χρήση υλικού που παραβιάζει τους όρους της Ενδιάμεσης Συμφωνίας μεταξύ της Ελλάδας και της ΠΓΔΜ, αναφορικά με εχθρικές δραστηριότητες και προπαγάνδα και πρέπει να συνεργαστεί με τον ΟΗΕ και την Ελλάδα, προς την επίτευξη στόχων πολιτικής που θα εξασφαλίσουν μια αμοιβαία αποδεκτή επίσημη ονομασία για την ΠΓΔΜ».

Οι Η.Π.Α. διαμεσοδήθησαν για την υπογραφή της Ενδιάμεσης Συμφωνίας του 1995, την οποία υποστήριξε ο ΟΗΕ. Η Συμφωνία αυτή καλεί τις δύο πλευρές να εργαστούν για την εξεύρεση οριστικής λύσης στο πρό-

---

Η Ελλάδα είναι φίλος και υποστηρικτής της ΠΓΔΜ. Όχι μόνο με λόγια, αλλά και με πράξεις. Οι ελληνικές επιχειρήσεις έχουν επενδύσει περισσότερο από 1,5 δις δολάρια, συνεισφέροντας στη δημιουργία 25.000 νέων θέσεων εργασίας. Επιπλέον, 100 εκατ. δολάρια άμεσης ελληνικής ενίσχυσης έχουν δοθεί στη χώρα, τα οποία θα διατεθούν κυρίως για την ανακατασκευή του βασικού αυτοκινητοδρόμου Βορρά-Νότου

πεδο, την προσάρτηση περιοχών κλπ. Ωστόσο, η προπαγάνδα συνεχίζεται. Δεν φείδονται κόπων, ώστε να διαστρεβλώσουν την ιστορία, για να εξυπηρετήσουν τον επιδιωκόμενο σκοπό τους. Δεν είναι απορίας άξιον το ότι η ΠΓΔΜ εμμένει στο να ιδιοποιείται το

της όνομα, αρκετές από τις οποίες, ευτυχώς, δηλώνουν όμως –όπως άλληλωςτε το έχουν πει και οι Η.Π.Α.– ότι θα αποδεχτούν την ονομασία στην οποία θα καταλήξουν οι διμερείς διαπραγματεύσεις. Πιστεύω ότι είναι καιρός πια να αντιληφθούν οι Η.Π.Α. ότι πρέπει να συμβουλευθούν τα Σκόπια να λάβουν ουσιαστικά μέτρα για την επίλυση του ζητήματος. Το να προσφέρουν συμβουλές στην Ελλάδα τώρα, τη στιγμή που η χώρα μας έχει κάνει ένα πολύ μεγάλο βήμα προς τη λύση, θα ήταν όχι μόνο άστοχο, αλλά και μη παραγωγικό.

Σε κάθε περίπτωση, η υπομονή της Ελλάδας έχει εξαντληθεί και, εάν δεν δοθεί λύση στο θέμα, η χώρα μας είναι αποφασισμένη να μην επιτρέψει την ένταξη της ΠΓΔΜ ούτε στο ΝΑΤΟ ούτε στην Ε.Ε.

Οι Έλληνες απέδειξαν στους γείτονές τους τη φιλία τους με κάθε τρόπο, ενώ προσέφεραν και κάθε είδους βοήθεια. Πιστεύω ότι οι δύο λαοί δεν ονειρεύονται παρά ένα κοινό ειρηνικό μέλλον. Το θέμα βρίσκεται τώρα στα χέρια της κυβέρνησης των Σκοπίων, η οποία είτε θα αναζητήσει λύση είτε θα αναλάβει την ευθύνη της άρνησης ενός ευρω-ατλαντικού μέλλοντος απέναντι στο λαό της, τόσο στους Σλαβομακεδόνες όσο και στους Αλβανούς.

Η Ελλάδα έχει ένα στρατηγικό όραμα για ολόκληρη την περιοχή της νοτιοανατολικής Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένης της Μαύρης Θάλασσας και της Μεσογείου. Η νοτιοανατολική Ευρώπη κατέχει κεντρική θέση στη

στρατηγική αυτή. Περισσότερες από 3.500 ελληνικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στα Βαλκάνια. Οι ελληνικές τράπεζες έχουν σχεδόν 2.500 υποκαταστήματα εκεί, ενώ το σύνολο των ελληνικών επενδύσεων αγγίζει τα 20 εκατ. δολάρια, δίχως να υπολογίζεται το ελληνικό κεφάλαιο που εισρέει από άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου. Επίσης, περισσότεροι από 1 εκατομμύριο εργαζόμενοι από τις βαλκανικές χώρες ζουν στην Ελλάδα, των οποίων τα εμβάσματα συνεισφέρουν σημαντικά στην οικονομία των χωρών προέλευσής τους.

Επιπλέον, η Ελλάδα προωθεί τη δημιουργία μιας συνεκτικής και ενιαίας αγοράς ενέργειας στη νοτιοανατολική Ευρώπη. Νέοι αγωγοί, όπως ο πετρελαιοαγωγός Μπουργκάς – Αλεξανδρούπολη ή ο αγωγός φυσικού αερίου Τουρκία – Ελλάδα – Ιταλία, μετατρέπουν τη χώρα σε ενεργειακό κόμβο για τα Βαλκάνια.

Η Ελλάδα παίζει επίσης πρωτοποριακό ρόλο στη δημιουργία ζωνών σταθερότητας στην περιοχή. Υποστήριξε τη Σλοβενία, πρώτη βαλκανική χώρα που εντάχθηκε στην Ε.Ε. Υποστήριξε σθεναρά τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία να ενταχθούν στην Ε.Ε., στηρίζει την Αλβανία και το Μαυροβούνιο στην ευρωπαϊκή τους πορεία. Ένα πενταετές πρόγραμμα παροχής ελληνικής αναπτυξιακής βοήθειας, το Ελληνικό Σχέδιο για την Οικονομική Ανασυγκρότηση των Βαλκανίων, έχει προγραμματιστεί για την περίοδο 2004-2011. Με προϋπο-

ηση του καθεστώτος θεωρήσεων, ως έμπρακτη απόδειξη της ευρωπαϊκής προοπτικής για τους λαούς των δυτικών Βαλκανίων.

5. Χρηματοδοτική ενίσχυση.

Η Ελλάδα προώθησε, επίσης, πρωτοβουλίες περιφερειακής σημασίας: οι χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης ανέπτυξαν τη Διαδικασία Συνεργασίας Νοτιοανατολικής Ευρώπης (SEECP), έπειτα από κοινή ελληνο-βουλγαρική πρωτοβουλία το 1996,

Βούλιο Περιφερειακής Συνεργασίας (RCC). Μέσα στο συγκεκριμένο νεοϊδρυθέν πλαίσιο, η Διαδικασία Συνεργασίας νοτιοανατολικής Ευρώπης θα αναδείξει την έννοια της περιφερειακής συν-ιδιοκτησίας.

Είμαστε, επίσης, μέλη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου, που ιδρύθηκε το 1992. Η Ελλάδα πρόσφατα πήρε την πρωτοβουλία να συνδέσει αυτό τον σημαντικό περιφερειακό θεσμό με την Ε.Ε. Η πρώτη συνάντηση των Υπουργών Εξωτερικών της Συνέργειας του Ευξείνου Πόντου πραγματοποιείται στο Κίεβο, στις 14 Φεβρουαρίου του τρέχοντος έτους, και αναμφισβήτητα θα αποτελέσει σημαντικό πολιτικό γεγονός.

Πιστεύω ότι όλοι έχουμε επίγνωση της επιτακτικής ανάγκης για εξεύρεση μόνιμων λύσεων στα εναπομείναντα προβλήματα της νοτιοανατολικής Ευρώπης. Οι παλιές επιτυχίες μπορούν να μας δώσουν ελπίδα και δύναμη, για να αντιμετωπίσουμε τις νέες προκλήσεις. Η πρόοδος ήταν σημαντική. Πρέπει, όμως, να γίνουν ακόμα πολλά. Είμαι σίγουρος ότι με καλό σχεδιασμό και σταθερή πολιτική βούληση, μπορούμε να ανταπεξέλθουμε στις προκλήσεις. Να ανταποκριθούμε στις ανάγκες των καιρών. ▲

Η Ελλάδα προωθεί τη δημιουργία μιας συνεκτικής και ενιαίας αγοράς ενέργειας στη νοτιοανατολική Ευρώπη. Νέοι αγωγοί, όπως ο πετρελαιαγωγός Μπουργκάς – Αλεξανδρούπολη ή ο αγωγός φυσικού αερίου Τουρκία – Ελλάδα – Ιταλία, μετατρέπουν τη χώρα σε ενεργειακό κόμβο για τα Βαλκάνια

με σκοπό την ενδυνάμωση της συνεργασίας σε όλους τους τομείς κοινού ενδιαφέροντος. Σήμερα, το Σύμφωνο Σταθερότητας της νοτιοανατολικής Ευρώπης εξελίσσεται στο Συμ-

Ο κ. Δημήτρης Κ. Κατσούδας είναι Γενικός Γραμματέας Ευρωπαϊκών Υποθέσεων του υπουργείου Εξωτερικών.

Το παρόν κείμενο βασίζεται σε ομιλία του στο Woodrow Wilson Center στην Ουάσινγκτον, στις 15 Ιανουαρίου 2008.